

ACOMPANYAMENT D'INFANTS DES DE L'EDUCACIÓ FEMINISTA

Condela

Per què és important posar la mirada feminista a l'educació?

- Compromís amb la **transformació social**
- Per visibilitzar i **erradicar les violències** masclistes i l'LGTBI-fòbiques, i les desigualtats que promou el sistema de gènere binari, racista i capacitista
- Mirada interseccional i posicionament en favor de la **justícia social**

Adultisme a la infància

- Les necessitats del món adult **s'imposen a la resta d'etapes vitals**
- El món adult **queda al centre**, tota la resta s'hi ha d'adaptar
- **Superioritat moral, autoritarisme, legitimitat...**
- El llenguatge, els temes, les activitats, els ritmes estan supeditats al món adult

Les normes de gènere

	NORMA		RESISTÈNCIES/ EXCLUSIONS
SEXE	MASCLE	FEMELLA	INTERSEXUAL
IDENTITAT DE GÈNERE	HOME	DONA	TRANS*/NO BINÀRIA
EXPRESSIÓ DE GÈNERE	MASCULINA	FEMENINA	DONES MASCULINES, HOMES FEMENINS
PREFERÈNCIA SEXUAL	T'AGRADEN LES DONES	T'AGRADEN ELS HOMES	LESBIANA, GAI, BISEXUAL...

Com i a on s'apren el gènere?

- Socialització de gènere
- Imitació i referents
- Reforç positiu o càstig

Interiorització progressiva de les normes de gènere

Ni prínceps ni princeses!

La infància és un **moment d'experimentació i de certa llibertat** i joc amb el gènere. És clau l'actitud de les persones adultes: acompanyament o repressió.

“Jo educo per igual”

“Això ho aprenen a l'escola”

“Venen així de casa”

La patata calenta del gènere!

Heteronorma, plumofòbia i altres monstres

- Mandat de l'**heteronorma**
- La **plumofòbia** són aquelles violències i discriminacions que pateixen les persones per tenir una expressió de gènere no normativa.
- La majoria de nens i nenes que pateixen discriminació heterosexista són nens femenins i nenes masculines que no s'identifiquen necessàriament amb cap de les sigles LGTBI+
- Relació **violències masclistes i lgtbifòbia**

Però... què té a veure tot això amb la violència?!

- Les desigualtats són la base de les violències. Impliquen una relació de poder. L'única manera de mantenir aquesta desigualtat és exercint violència.
- No és una qüestió individual, hi ha una estructura i institucions que ho permeten o inclús ho generen. El sistema educatiu és una d'aquestes institucions.

Violències en l'àmbit educatiu

La violència en contextos educatius és un **síntoma d'un problema social sistèmic** més ampli, al que l'escola intenta donar resposta, i cal partir del reconeixement del gran repte que això suposa.

Assetjament escolar

- No és un “problema escolar” aïllat de la societat: És la punta de l’iceberg de les violències estructurals
- Les desigualtats i opressions socials són la base de l’assetjament:
  - **MASCLISME**
  - **HETEROSEXISME**
  - **RACISME**
  - **CAPACITISME**
  - **CLASSISME**

Violència sexual a la infància

- La violència sexual contra nenes i nens no és un fet excepcional, **l'excepcional és que se'n parli**
- **Sexualització de la infantesa**, cultura del traspàs de límits i vulneració del cos i la voluntat dels infants
- La majoria de les vegades **la persona agressora és coneguda** de la criatura. Entra en joc la confiança, el poder sobre les criatures i la seva manipulació

Violència sexual a la infància

Legitimar la paraula dels infants: Volem ser persones aliades i defensores de la infància

Prevenció: Educació sexual a la infància, coneixement dels límits, empoderament, relació amb el cos

Actuació: **Trencar el silenci**

Però sobretot cal **canviar un imaginari social** que genera desig cap als cossos infantils i legitima la violència

Aterrem a l'escola!

Els espais educatius no són neutres

- El sistema educatiu i altres espais d'educació formal no són aliens a les dinàmiques de la societat
- L'escola no només transmet coneixements conceptuals i procedimentals; també valors i normes socials
- La naturalització de la norma fa que aquesta es reproduïxi inconscientment

Currículum ocult:

- Més enllà d'allò que formalment nens i nenes han d'aprendre i pot ser avaluable; també hi ha altres qüestions menys explícites que també han d'aprendre i que són avaluables a partir de les reaccions adultes de premi-càstig.

Llenguatge inclusiu

- El llenguatge crea realitats i reflecteix una determinada concepció del món
- També és important com es produeix la interacció verbal i els diàlegs
- Responsabilitat de la figura docent comunicar-se amb un llenguatge lliure d'estereotips i prejudicis

Anàlisi en clau de gènere dels espais físics

Patis coeducatius i lavabos inclusius

- Com acompanyem educativament l'ús dels espais?
- Aposta per processos comunitaris de disseny i transformació dels espais

Activitats i dates assenyalades

El paradigmàtic cas de Sant Jordi

Recursos educatius

- **Contes i pel·lícules:** sovint representen només relacions sexoafectives heterosexuales i basades en el model d'amor romàntic, que estableix un tipus de relació desigual entre home i dona
- **Cançons i danses:** revisar continguts, personatges, històries, visibilitats i invisibilitats així com les coreografies associades
- **Jocs i joguines:** la clau no està tant en la joguina, sinó en l'ús que se'n fa a través del joc i en la nostra capacitat d'acompanyar en l'experimentació

Importància de l'observació i la intervenció

El rol de la persona educadora

- **Prendre partit:** responsabilitat i compromís
- Entre la **reproducció i transgressió** de les normes i jerarquies
- L'educadora com a **referent**
- **Revisió** docent
- **Formació** contínua
- Creure en el nostre **potencial transformador!**

*Educar compromeses amb el gènere vol dir **posar-se en joc***

El paper de les famílies

- **Família, escola i grup d'iguals:** les tres potes de suport
- Evitar culpabilitzar les famílies de les desigualtats de gènere: **corresponsabilitat**
- **Generar ponts de confiança i establir un diàleg obert** entre famílies i escola sense retrets mutus
- Importància del **treball en xarxa** i **perspectiva comunitària**

CAP A UNA EDUCACIÓ FEMINISTA!

**L'EDUCACIÓ FEMINISTA ÉS L'EINA MÉS POTENT PER
COMBATRE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES I LA
LGTBIFÒBIA DES DEL PLAER**

Educació sexual: quan comencem?

- Des que neixen!! (o abans!)
- Ho diuen també la UNESCO i l'OMS

Per què no qualsevol educació sexual?

El model clàssic:

- Aparells reproductors
- Resposta sexual humana
- Mètodes anticonceptius
- Prevenció ITS
- Coitocèntric i heterosexista

Per què una educació sexual feminista?

- Fa explícit el tabú
- Parteix dels conceptes de sex positive i justícia eròtica
- Deslliga de la moral
- Llibre en blanc per escriure
- Ús de metàfores senzilles que ajuden a explicar conceptes complexos
- Prevenció de la violència sexual a la infància sense partir de la por i donant agència a les criatures

Créixer en diversitat: Petits unicorns

Infàncies trans*

- Gestió de la incertesa i l'ambigüitat
- Considerar la fluïdesa de gènere, la diversitat d'expressions de gènere i acompanyar l'exploració

Pedagogies queer

- Qüestionar l'arbitrarietat de les pròpies normes, les jerarquies que impliquen i les violències que se'n deriven

Incorporar la mirada, algunes idees

- Educació afectiva i emocional al centre
- Reconèixer i generar referents positius de dones i persones LGTBI+
- Les transgressions de la norma són benvingudes
- Som del mateix equip!
- Alerta amb les expectatives diferenciades sobre nens i nenes
- Toca revisar materials didàctics i eines educatives i, si cal... fem formació!

No existeix fórmula màgica, que la força ens acompanyi!

Moltes gràcies!!!

Candela: candela.cat

Twitter: [@assCandela](https://twitter.com/@assCandela)

Facebook: [associaciocandela](https://www.facebook.com/associaciocandela)

Instagram: [@candelacooperativa](https://www.instagram.com/@candelacooperativa)

 Candela _____

CONeixEMENT COL·LECTIU!

Hola! Si fas servir aquest material no t'oblidis de la cultura Creative Commons. Compartim i creem coneixement des del reconeixement.

Cita l'autoria – No en treguis beneficis – Comparteix sense modificar – Utilitza aquestes llicències

TÉRMINOS Y CONDICIONES

- **Attribution *Atribución***
Otros pueden copiar, distribuir, mostrar, ejecutar y mezclar tu trabajo si ellos mencionan tu nombre si lo solicitas.
- **No Derivative Works *No modificar***
Otros pueden copiar, distribuir, mostrar o ejecutar copias exactas tu trabajo, pero no modificarlas.
- **Share Alike *Misma licencia***
Otros pueden distribuir tu trabajo solamente bajo una licencia idéntica a la que escojas para tu trabajo.
- **Non-Commercial *No comercial***
Otros pueden copiar, distribuir, mostrar, ejecutar o modificar tu trabajo pero solo para propósitos no comerciales.